

УДК 364.05

Деделюк К.Ю.*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ В УКРАЇНІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ СОЦІАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ

Однією із ознак ефективної системи соціального забезпечення в державі є існування якісної системи соціальних стандартів, які не лише закріплені у нормативно-правових актах, а й виконуються та реалізуються на практиці. Соціальні стандарти - це встановлені законами, іншими нормативно-правовими актами соціальні норми і нормативи або їх комплекс, на базі яких визначаються рівні основних державних соціальних гарантій. Система державних соціальних стандартів створюється з метою забезпечення визначених Конституцією соціальних прав та державних соціальних гарантій достатнього життєвого рівня для кожного громадянина. На основі соціальних стандартів визначаються розміри основних соціальних гарантій: мінімальний розмір заробітної плати, мінімальний розмір пенсії за віком, неоподаткований мінімум доходів громадян, розмір державної соціальної допомоги та інші соціальні виплати.

Оскільки європейська інтеграція є стратегічним пріоритетом зовнішньої політики України, то ми маємо привести норми і нормативи соціального забезпечення українського законодавства до стандартів, які визначені в Європейській соціальній хартії, Європейському Кодексі соціального забезпечення тощо. В той же час, потрібно розуміти, що європейський вектор України потребує прискореного розвитку економіки та значного підвищення рівня життя населення. Лише за таких умов можна очікувати досягнення необхідних соціальних стандартів.

Соціальні проблеми адаптації країни до умов членства в ЄС є одними з найважливіших. Сьогодні продовжує поглиблюватися розрив майже за всіма показниками економічного та соціального розвитку нашої країни, з одного боку, і держав – членів ЄС. Можливість відкриття зони вільної торгівлі з ЄС сприятиме наближенню до соціального простору ЄС. Це означає послідовну орієнтацію на діючу в провідних європейських країнах модель соціальної ринкової економіки, перевагами якої є високий рівень соціальних стандартів і розвитку гуманітарної сфери, ефективний захист прав працівників, розвинена система соціального захисту.

Подолання відставання України від країн ЄС вимагає послідовного впровадження принципів соціальної ринкової економіки, яка характеризується розвиненими ринковими відносинами, високим рівнем економічного розвитку, політичною демократією, діяльністю незалежних від уряду профспілок і об'єднань підприємців, гарантованим доступом до системи освіти та охорони здоров'я, розвиненою системою соціального захисту. Водночас соціальна ринкова економіка в Європейському Союзі не є чимось статичним, вона пристосовується до економічних, політичних, соціальних і технологічних змін.

Найважливішими з соціальних проблем України, що потребують вирішення в контексті "європеїзації", створення передумов для наближення до ЄС є збільшення доходів населення та розвитку соціальних програм. Досягнення європейських стандартів в соціальній сфері – рівня доходу, структури споживання, добробуту, зайнятості, фінансування

* аспірантка Волинського національного університету ім. Л. Українки

соціальних програм, що забезпечують розвиток людських ресурсів, має пріоритетне економічне значення, оскільки від цього залежить можливість включення в європейський ринок праці, доступ до ринку товарів і послуг, розвиток гуманітарного капіталу, формування середнього класу та, в кінцевому рахунку, забезпечення міжнародної конкурентоспроможності України.

Принципово важливими для майбутнього країни є вкладення у людський капітал. Статистика показує, що рівень освіченості населення цілком відповідає світовим стандартам, але якість освіти сьогодні погіршується, оскільки вона визначається насамперед розмірами капіталовкладень на кожного, хто залучений до навчання. У доповіді ООН Про людський розвиток освітній рівень громадян України визначений не гіршим за такі країнами ЄС як Німеччина, Іспанія, Греція по витратах грошей на освіту у відсотках від ВВП.

Важливим чинником вирішення проблем адаптації соціальних умов до європейських стандартів є ефективна державна соціальна політика, яка відсутня в Україні. Для інтеграції до європейського соціального простору Україні доведеться здійснити суттєві зміни в забезпеченні права на працевлаштування, досягти європейських стандартів щодо оплати та безпеки праці, гарантій соціального забезпечення, умов життя громадян, охорони здоров'я, розвитку освіти, культури, соціального захисту та ін. Створення системи соціальних стандартів та гарантій в Україні дозволить активніше впливати на соціальний захист людей, а також регулювати й контролювати рівень життя населення, привести українське законодавство у відповідність до світових вимог.